

Nancy Steinbach
RM/MEM

Möte i användarrådet för statistik över miljö och miljöräkenskaper den 2 oktober 2019

Närvarande

- Anne Lidgard, Vinnova (Ordförande)
- Magnus Bång, Jordbruksverket
- Jonas Allerup, Naturvårdsverket
- Emmelie Johansson, Havs- och vattenmyndigheten
- Karl-Anders Stigzelius, Finansdepartementet
- Malin Willför, Vattenmyndigheterna
- Martin Palm, Miljödepartementet
- Martin H. Larsson, Miljödepartementet
- Camilla Andersson, Konjunkturinstitutet
- Jonas Bergström, SMED/SCB
- Markus Hoffman, LRF

Från SCB

- Viveka Palm, RM/LEDN
- Ylva Andrist Rangel, RM/LE
- Nancy Steinbach, RM/MEM

Frånvarande

- Holger Johnsson, SLU

1-3 Mötets öppnande, dagordning samt förra mötets anteckningar.

Anne Lidgard, hälsade alla välkomna till rådet.

Mötesanteckningarna från föregående möte 2018-05-02 antogs utan justering.

4 Runda runt bordet

Vinnova

- Ny generaldirektör tar ett tydligare grepp om arbetet med Agenda 2030 som ledstjärna. Agenda 2030 används som ett verktyg i utlysningar med en starkt ambition.
- Ett missionsorienterat arbetssätt ska utformas av en ny arbetsgrupp.
- Fokusarbeten pågår om mat och mobilitet där *hälsosam* och *hållbart* är ledord som ska bryta stuprör och silos.

Jordbruksverket

- Regeringsuppdrag kring en informationsinsats kring investeringsstödens möjligheter.
- Översynen av nitratkänsliga områden fortsätter (görs vart fjärde år).
- Rekommendationer kring gödsling och kalkning är under framtagande.

Naturvårdsverket

- 12 december publiceras klimatgasinventeringen.
- Kvartalsbaserad klimatstatistik publiceras med K2 i slutet av oktober
- Klimatgaser från konsumtion ska upp i miljömålsberedningen för möjlig måluppföljning.

Havs- och vattenmyndigheten

- PLC7 är klar men arbete pågår med att kommunicera resultaten. Underlagsrapporten om jordbruksläckaget är publicerad medan huvudrapporten kommer publiceras inom kort. Statistik över bl.a. gödselmedel och odlingsåtgärder har använts i beräkningarna.
- En nyrekrytering är på plats som ersätter Klara Eklund – Michael Pohl tar över SMED-Vatten-beställarrollen.
- Data har levererats till SCB för uppföljning av Agenda 2030 för indikatorer inom mål 6 och 14.
- Omorganisation och lokaler diskuteras samt att biträdande GD lämnar sin post för att bli landsråd i Jönköping.

LRF

- En hållbarhetsstrategi för gröna näringar är under utformning hösten 2019. Den är tänkt att bistå lantbruket med konkreta mål som tar upp ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter.
- Många miljöersättningar söks inte av lantbrukare då en del stöd upplevs som ett hinder för utveckling. Samtal pågår med Jordbruksverket för hur ett underlättande kan ske för att få fler lantbrukare att söka stöd.
- Greppa näringen har gjorts under flera år. Nu pågår diskussioner kring hur den kan uppdateras och förnyas. Med i diskussionerna för detta är bland annat länsstyrelser och rådgivarorganisationer.

Miljödepartementet

- En ökad satsning mot övergödning har startat där underlag t.ex. från PLC har använts inför beslutet.
- Ny lag om vattenkraft har också lett till nya satsningar riktat mot länsstyrelserna.
- Ytterligare förstärkning har skett för miljöövervakning samt pollinerare och havs- och vattenmiljöer.
- Lokala åtgärder som t.ex. Lovastödet fortsätter.
- Klimatklivet stärks kraftigt.
- Regeringen diskuterar hur man kan gå vidare med Agenda 2030 och ska komma med en rekommendation under 2020.

Finansdepartementet

- Budgeten är klar med bland annat aviseringar om en ny skatt på plastbärkassar och avfallsförbränning.
- Relevanta utredningar som pågår är en om skatt på kemikalier i kläder – ska vara klar under sommaren 2020 samt en utredning om skatt på engångsartiklar där fokus ligger på plastprodukter men även andra produkter ingår. Den ska vara klar hösten 2019.
- Grön skatteväxling är under diskussion.

Vattenmyndigheterna

- Använder statistik som vattenanvändning, slam, PLC data och annan SMED-relaterad statistik för att göra bedömningar av vattentillståndet.
- Inget uppdrag finns hos Vattenmyndigheterna att ta fram statistik – men med uppföljningen av åtgärdsprogrammen får man mycket data. Denna läggs ut på hemsidan, som bland annat innehåller kommunernas uppgifter om vattenskydd.
- Åtgärdsprogrammet ska uppdateras 2020 med samråd.
- Diskussioner om samverkan med myndigheter pågår där bland annat Naturvårdsverket och Jordbruksverket ingår.

Konjunkturinstitutet

- Den årliga miljöekonomiska rapporten 2019 ska handla om klimat och transporter med ett fokus på sektorsmålet för 2030. Bränslebytet och Bonus-Malus, samt analyserar frågor kring ett transporteffektivt samhälle ska ingå. Rapporten släpps den 11 december i samband med ett seminarium.

SMED-Luft

- Nu pågår arbete med uppdaterad statistik inom område luft som ska publiceras 12 december.

- Ett område som berör växtnäringssstatistiken är informationen om hantering av stallgödsel och detaljer som skulle kunna utvecklas i beräkningar.

SCB generell information

- SCB har en ny vision som tydligare pekar ut våra riktlinjer och arbetssätt. Ett nytt motto är framtaget – Vi ger samhället användbar statistik att lita på
- Den tydliggör arbetet med smart datafångst med innovativ data produktion som minskar uppgiftslämnarbördan.
- Statistikforum hålls den 14 november.

5 Växtnäringssstatistik och verksamhetsplan 2020

Ylva Andrist Rangel, SCB, informerade om statistiken som tas upp i detta användarråd, **Växtnäringssstatistiken**.

Växtnäringssstatistiken är ett bredare samlingsnamn för statistik som ingår i statistikområdet Gödselmedel och kalk. Den innefattar tre undersökningar: Gödselmedel och odlingsåtgärder i jordbruket, Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk samt kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark. Det finns en arbetsgrupp (referensgrupp) för växtnäringssstatistiken som träffas årligen och diskuterar statistikens innehåll och utveckling i mer detalj.

Datainsamling för Gödselmedel och odlingsåtgärder i jordbruket (GU/OÅ) påbörjades i slutet av september och fortsätter till årsskiftet. Verktöget för datainsamling är ett webbinsamlingssystem med möjlighet till bl.a. filöverföring från lantbrukarnas egna växtodlingsprogram. SCB deltog på Brunnby Lantbruksdagar i juli för att träffa uppgiftslämnare och berätta mer om verktöget.

För statistiken om Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk (där SCB är statistikansvarig myndighet) har Jordbruksverket flaggat för att de avser att upphöra med datainsamlingen och avsluta den egna publiceringen av statistiken. Detta medför att SCB skulle behöva ta över datainsamlingen, då uppgifterna behövs för SCB:s egen produkt. Statistiken rapporteras bland annat till Eurostat samt ingår som en del i leveransen till Naturvårdsverket/SMED för klimat- och lufttrapporteringen.

Övrig verksamhet innefattar arbete med Agenda 2030 – främst mål 2 Ingen hunger. Även gödselmedelsstatistik för nitratkänsliga områden kommer att tas fram under oktober.

Utvecklingen och implementeringen av insamlingsverktyget för GU/OÅ presenterades på Världsstatistik kongressen i augusti, 2019 och togs emot väl. Inget annat land har liknande verktyg.

Eurostatarbete pågår med det nya ramdirektivet kring jordbruksstatistiken. Statistik har även levererats enligt nuvarande överenskommelser (kvävebalanser, fosforbalanser och försäljning av mineralgödsel).

Under 2020 kommer den intermittenta statistiken över GU/OÅ att publiceras, liksom den årliga statistiken över Försäljning av mineralgödsel för jord- och trädgårdsbruk.

Resultatet av översyn av statistikområden kommer att hanteras – bland annat kanske det blir ett nytt namn för området "Gödselmedel och Kalk" – Förslaget är "Växtnäring och odlingsåtgärder".

Diskussion

Med den nya informationen om Jordbruksverkets nuvarande ståndpunkt att avsluta datainsamlingen och sin egen publicering av statistiken om försäljning av mineralgödsel uppstod diskussioner kring klimatrapporteringsförordningen och om formuleringar däri. Det framkom även att förordningen kommer att revideras inom en snar framtid; då kommer man behöva beakta denna nya situation.

Diskussioner kom också fram om kadmium, vilket är ett av resultaten som tas fram ur statistiken om försäljning av mineralgödsel. Det trycktes även på att den årliga försäljningsstatistiken är viktigt för klimatrapporteringsens underlag.

Effekten av borttagningen av skatten på handelsgödsels diskuterades också med avseende på resultaten från statistiken om försäljning av mineralgödsel. Dock ser SCB att en förklaring till förändrad gödselanvändning främst har att göra med förändrad grödfördelning, såsom ökad höstsådd.

6 Miljöräkenskaper och verksamhetsplan 2020

Nancy Steinbach, SCB, informerade användarrådet om **miljöräkenskaperna**. Miljöräkenskaperna är ett statistiskt ramverk kopplat till nationalräkenskaperna för att kunna mäta kopplingen mellan miljöpåverkan och ekonomi. SCB publicerar idag flertalet områden som officiell statistik, bland annat utsläpp till luft, kemikalieanvändning, miljöekonomiska styrmedel och materialflöden. Mer information finns att läsa här: www.scb.se/mi1301

Internationellt pågår arbete inom både FN och Europa. Via FN finns en global strategi för implementering och kommunikation av miljöräkenskaper. Det är redan nu klarlagt att målet med 100 länders implementering av miljöräkenskaperna och 50 länder som gör

ekosystemräkenskaper fram till 2020 inte kommer att nås. Den främsta orsaken är en svag utveckling inom Afrika och Asien.

Inom EU finns en Europeisk strategi för området som fokuserar på den förordning som etablerar regelbunden rapportering av 6 olika områden – luft, energi, materialflöden, miljöskatter, miljösektorn och miljöskyddskostnader. Även inom EU finns en strategi för implementering, konsolidering av befintlig statistik och vidareutveckling av området. SCB är aktiv medlem i flertalet kommittéer och arbetsgrupper samt ordförande i miljöräkenskapernas globala tekniska arbetsgrupp – Londongruppen. Mer information finns att läsa här: <https://seea.un.org/>

Under 2020 planeras fortsatt publicering av de olika områdena – utsläpp till luft, energi, miljöekonomiska styrmedel, miljösektorn, kemikalier och materialflöden. Dessutom är det ingen förändring i vad som rapporteras inom ramen för förordningen av europeiska miljöräkenskaper och det som rapporteras till OECD.

Vissa vägval finns att göra under 2020, vilket användarrådet fick diskutera i små grupper utifrån sin erfarenhet av vad som pågår inom respektive organisation. 5 olika huvudområden pekades ut: Fortsätt förbättra metoderna, ta fram aktuell statistik, fördjupade analyser, nya moduler och fördjupad inriktning av det internationella samarbetet.

Diskussion

Diskussion som följde visade att vad som är av intresse inom användarrådets organisationer är spritt. Det framkom att det fanns stort intresse för aktuell statistik – med nowcasting som alternativ. Dessutom var det önskvärt med mer beskrivningar av vad statistiken säger och budskapen som kan ges ur miljöräkenskaperna då detaljkunskaperna inte är bred kunskap. Nya moduler, t.ex. fossilsubventioner är av intresse att ta del av. Det framkom även att det internationella samarbetet är viktigt för att kunna nå ut med ur svensk synvinkel viktiga frågor.

7 Arbete inom Agenda 2030

Viveka Palm, SCB, informerade om arbetet med **Agenda 2030**, den avrapportering som är under bearbetning just nu till regeringen och planerna framgent.

Diskussion

Ett stort intresse för agenda 2030 finns. Diskussioner tog sig an detaljer i indikatorarbetet, såsom t.ex. hur biodiversitet i sötvatten hanteras i indikatorerna och hur det regionala perspektivet kommer in.

SCB har presenterat rapporten för en interdepartemental grupp kopplad till Agenda 2030.

8 Resultat och genomgång av PRINCE

Viveka Palm, SCB presenterade resultaten av forskningsprogrammet PRINCE – Policy Relevant Indicators on Consumption and Environment.

PRINCE var ett 3-årigt forskningsprogram under Naturvårdsverket och Havs forskningsutlysningar. Deltagande organisationer var: SCB, KTH, SEI, Chalmers, NTNU, TNO/University Leiden.

Utgångspunkt var input-outputanalys för att mäta svensk miljöpåverkan från konsumtion – i Sverige och utomlands i syfte att bistå med indikatorer för uppföljning av generationsmålet.

SCB har därefter haft möjlighet att implementera den metod som PRINCE tog fram för att mäta miljöpåverkan från konsumtion – publicering av data är planerad till 19/11.

Diskussion

På miljödepartementet var resultaten väldigt intressanta och ledningen fick en särskild dragning av Naturvårdsverket/SCB av resultaten under våren 2019. Ett intresse finns att se om det är möjligt att använda samma metod för att mäta övergödning. Viveka berättade att test som gjorts inom PRINCE visade att resultaten inte nödvändigtvis blir meningsfulla på nationell nivå. Chalmers och Christel Cederlund har dock fortsatt arbeta med frågan.

9 Summering och kommande möte

Ordförande tackade samtliga deltagare för deras aktiva bidrag och ser fram emot kommande möten.

Sekreteraren kommer att skicka ut en doodle med förslag till datum för nästa möte som kommer att hållas under våren 2020.

Möjliga områden att ta upp vid nästa möte:

- Fossilbränslesubventioner
- En genomgång av EMEC – uppbyggnad och användning
- En genomgång av hur utredningen kring nya Greppa Näringen kan se ut
- En genomgång av hur data föds in i beslutsprocesser – t.ex. vid arbete med jordbruksrelaterade direktiv eller hur miljömålsuppföljningen föds in i miljödepartementets arbetsrutiner.